

Timo-Erkki Varpainen

ALAN OPISKELIJOIDEN AINEJÄRJESTÖN HISTORIA – suppea oppimäärä

Julkaistu toimittajakoulutuksen 80-vuotisjuhlaa varten 6.10.2006 laaditussa monisteessa *Dokumentteja toimittajakoulutuksesta*

Neekerit 1928 – 1974

Tampereen yliopiston esi-isä Kansalaiskorkeakoulu perustettiin Helsingissä huhtikuun 29. päivä 1925. Kansalaiskorkeakoulun kannatusosakeyhtiö oli perustettu jo 1919, mutta varsinaiseksi oppilaitokseksi hanke muuttui siis vasta vuonna 1925. Vajaa kaksi kuukautta myöhemmin Kansalaiskorkeakouluun jo perustettiin oppilaskunta, Kansalaiskorkeakoulun oppilaskunta r.y. Alkuaikojen pienet opiskelijamäärät takasivat sen, että oppilaskunta pystyi yksin huolehtimaan toiminnastaan.

Opiskelijamäärien kasvaessa oppilaskunnan avuksi tarvittiin kuitenkin alajaostoja, jotka olisivat erityisesti keskittyneet omaan oppialaansa – siihen aikaan tutkintoonsa. Vuonna 1928 syntyi kolme alajaostoa, joista kaksi on edelleen toiminnassa: Sanomalehtiopinto-osasto ja Hallinnollis-lainopillinen opinto-osasto. Ensimmäinen otti pian nimekseen Neekerit ja jälkimmäinen Hallat. Nämä kaksi ovat Tampereen yliopiston vanhimmat ainejärjestöt.

Nimi Neekerit juontaa ilmeisemmin sanomalehtityön piirissä liikkuneesta ammatin haukkumanimikkeestä "lehtineekeri", jolla tarkoitettiin toimittajaa. Neekereihin kuuluminen oli kuitenkin erittäin tärkeä asia. Ainakin alkuaikoina aloittelevan opiskelijan täytyi tulla "vihityksi neekeryhteisöön". Vihkimismenot olivat erilaisia: **Juhani Ahon** tytär **Claire Aho** – jonka isä oli mukana perustamassa Kansalaiskorkeakoulun kannatusosakeyhtiötä – muisteli vuonna 1996 kastetilaisuuden olleen "märkä, jossain piti ryömiä ja sen jälkeen syödä kamalan makuista ruokaa". Kastetilaisuuden jälkeen saattoi kutsua itseään neekeriksi tai neekerittäreksi.

Neekereiden tehtävät erosivat tämän päivän ainejärjestötoiminnasta. Vapaa yhdessäolo muiden opiskelijoiden kanssa tuntui olevan paljon tärkeämpää kuin muodollinen oppilaskuntatoiminta. Alussa Neekerit kokoontuivat muiden Kansalaiskorkeakoulun opiskelijoiden kanssa Brondinin kahvilassa, mutta oppilaitoksen siirryttyä Franzeninkadulle muodostui vakituiseksi kokoontumispaikaksi emännöitsijä **Alma Seppäsen** hoitama ravintola talon pohjakerroksessa – tietyllä tavalla nykyisen yliopiston ala-kuppilan edeltäjä siis.

Tarjolla on hajatietaa siitä, miten opintojaosto toimi 1930-luvulla ja mitä toimintaa se järjesti opiskelijoilleen. Ainakin erilaisten alan specialistien vetämät keskustelutilaisuudet ovat olleet ohjelmassa, ja niistä ovat olleet kiinnostuneita jopa lehdistön palveluksessa olevat entiset opiskelijat. Noissa tilaisuuksissa on esitetty opetusfilmejä, esitelmää ja "taidepitoisia ohjelmia". Niin ikään on järjestetty tutustumismatkoja eri lehtien toimituksiin, kustannusliikkeisiin, kirjapainoihin ja uutistoimituksiin.

Opintoretkeä Suomen ulkopuolellekin tehtiin. Erityisessä suosiossa oli Viro, ja vuonna 1931 oppilaista koostunut seurue kiersi kaikki kolme Baltian maata ja osallistui Kaunasissa pidettyyn konferenssiin. Toiminta alkoi kuitenkin hiljentyä vuoden 1937 jälkeen ja sotien aikana toimintaa oli vain nimellisesti.

Seuraavat käytettävissä olevat tiedot ovat peräisin 1940-luvulta. Tuolloin Neekereillä oli jälleen joitain säännömukaisia, järjestäytyneitä toimintoja. Neekerit järjestivät muun muassa vuosittain koko koululle naamiaiset. Siitä ei ole tietoa, koska perinne alkoi ja loppui, mutta Yhteiskunnallisen Korkeakoulun oman lehden Teiskun joulunumerossa vuodelta 1949 on kuva Neekereiden naamiaisista vuodelta 1946. Myös tutkinnon vuonna 1949 aloittanut **Kalevi Sorsa** muistaa nuo naamiaiset. Hänen mukaansa ne olivat "hilpeät".

Neekereillä oli myös oma lehtensä nimeltään Neekerin uni. Tähän mennessä vanhin löytynyt Neekerin uni on vuodelta 1946. Kyseessä on "kuvitettu erikoisnumero" – eli lehti, johon on leikattu muista lehdistä kuvia ja keksitty niihin sitten kuvatekstit. Lehdessä on myös piirustus, joka esittää Yhteiskunnallisen Korkeakoulun (nimi muuttui Kansalaiskorkea-koulusta oppilaitoksen muuton yhteydessä) uutta rakennusta vuonna 1950. Piirustuksen mukaan rakennus sijaitsee keskellä Helsinkiä Mannerheimintien varrella ja sanomalehtiopintojaostolla on tuosta rakennuksesta käytettävänään 21. – 23. kerros.

Neekerin unesta paistaa läpi omalla tavallaan alan opiskelijoiden oma huumori. Pääkirjoituksessaan päätoimittaja **P.G.Lumiario** arvioi Neekerin unelle loistavaa tulevaisuutta merkittävänä aikakauslehtenä, joka saattaa levitä Suomen rajojen ulkopuolellekin. Sama linja jatkuu kun arvioidaan tulevan joulun erikoisnumeron menestystä: toimituksen eteen alkaa ilmestyä väkeä jo edellisenä päivänä nelijonon muodossa, joka lopulta pysäyttää liikenteen koko kadulla.

Oman huumorin lisäksi Neekereillä oli vahva identiteetti ja yhteenkuuluvuuden tunne. Opinto-osaston 20-vuotisjuhlanumerossa vuodelta 1949 opiskeluaikojaan muistelee seitsemän entistä opiskelijaa. Muisteluiden lomassa vilahtelevat termit "me olemme niitä", "neekeriveli", "joukko iloisia ystäviä", eli opiskelijat tunsivat kuuluneensa johonkin erityiseen ryhmään. Tämä tunne korostuu entisestään artikkelissa, joka on otsikoitu "Me Neekerit" ja joka päättyy sanoihin "Eläköön neekeri!".

Samainen yhteenkuuluvuuden tunne näkyy episodissa, joka tapahtui vuosina 1951–53. Kyseessä oli **Eino Suovan** muotokuvan hankkiminen, jonka kustannukset oli tarkoitus kattaa Suovan oppilaiden keskuudessa tehtävällä keräyksellä. Keräystä varten entisistä opiskelijoista muodostettiin kortisto yhteystietoineen, heille lähetettiin kirjeitä, ja he osallistuivat haluamallaan summalla muotokuvan hankkimiseen. Idea sai alkunsa marraskuussa 1951 ja hanketta varten perustettu toimikunta – jonka puheenjohtaja oli myös Neekereiden puheenjohtaja – arvioi luovuttavansa muotokuvan seuraavan vuoden keväällä. Täysin kommelluksitta asia ei kuitenkaan sujunut, sillä ajatellulla luovutushetkellä keräystuotosta puuttui suurin osa.

Varojen keruun hankaluus, Eino Suovan kiireelliset aikataulut ja taiteilijan oma työtahti johtivat lopulta siihen, että koko alkuperäinen toimikunta ehti siirtyä työelämään. Viimeiset tarvittavat rahat kerättiin erilaisilla tapahtumilla ja arvonnoilla, koska opiskelijoiden kukkarot olivat jo tyhjä. Eräs näistä tapahtumista oli pikkujouluisissa 1952 pidetyt tätekakkuarjaiset, jotka kuitenkin epäonnistuivat siinä mielessä, että kyseisiin juhliin tuli huomattavasti odotettua vähemmän väkeä. Viimeisinä henkilökohtaisina keräilijöinä toimikunta muisti kuitenkin kiittää uusia (vuonna 1952 opintonsa aloittaneita) neekereitä **Pertti Hemánusta** ja **Risto Taimea** hyvästä keräyksestä. Taulu maksoi lopulta 60 000 markkaa ja se luovutettiin maaliskuussa 1953. Jossain vaiheessa keräyksen loputtua sen pohjana ollut henkilötietokortisto katosi.

Pitkittyneestä varainkeruusta voi johtua se, että Yhteiskunnallisen Korkeakoulun käytävillä alkoi liikkua myös huhu siitä, että Suova itse olisi lahjoittanut puuttuvat rahat. Tämän huhun kumoamiseksi toimikunta laati rehtorille osoitetun vastineen, joka oli tarkoitus julkaista Neekerin unessa 28.3.1953. Vastinetta ei kuitenkaan koskaan julkaistu, sillä Suovan mielestä "karnevaalilehti ei ole oikea paikka selvitykselle".

Yhteiskunnallinen Korkeakoulu siirtyi Tampereelle vuonna 1960 ja Neekerit sen mukana. Opinto-osasto oli edelleen osa oppilaskuntaa, ja edellisiltä vuosilta periytyneet tavat jatkuivat nekin Tampereella. Neekerin jouluni samalta vuodelta ainakin on vain nykyaikaisempi versio vuoden 1946 Neekerin unesta.

Vuonna 1966 Yhteiskunnallinen Korkeakoulu muuttui Tampereen yliopistoksi. Samassa muutettiin myös Yhteiskuntatieteellisessä opetusjaostossa toiminut sanomalehtitutkinto toimittajatutkinnoksi erotuksena

Yhteiskuntatieteellisen tiedekunnan kandidaatin tutkinnosta. Neekerit pysyivät koko ajan opetusjaoston puolella. Tosin Sanomalehtiopinto-osasto muuttui ainekerhoksi.

Suuret mullistukset eivät vaikuttaneet Neekereiden perustoimintaan: edelleen järjestettiin tutorointia, pikkujouluja ja yhteisiä vapaa-ajan toimintoja. Vuodelta 1968 peräisin olevissa säännöissä sanotaan muun muassa että Neekereiden tulee järjestää "opintokäyntejä, retkiä ja virkistystilaisuuksia". Vuosikymmenen lopussa järjestettiin tiedekunnan ainekerho Kanavan kanssa yhteistyössä ainakin Laskiaisena talviurheilupäivä, jossa miespuoliset opiskelijat vetivät pulkassa naispuolisia opiskelijoita leikkimielisessä kilpailussa. Maaliin päästyä vetäjät saattoivat olla hyvin hengästyneitä, mutta onneksi paikalla ollut huolto pelasi: erästäkin maassa huohottavaa vetäjää elvytettiin kaatamalla Fernet Brancaa suoraan suuhun.

Vuonna 1970 Kansalaiskorkeakoulun ajoista lähtien toiminut oppilaskunta liitettiin Tampereen ylioppilaskuntaan. Toimittajatutkintolaisten osalta se tarkoitti sitä, että tiedekuntalaisten tapaan hekin pääsivät nauttimaan opintotukijärjestelmästä kuten opintolainoista ja matka-alennuksista. Muutos oli siinä mielessä merkittävä, että se asetti opiskelijat samalle viivalle – tiedekunnan perustamisesta asti siellä opiskelleet kun olivat saaneet nämä edut.

Vuosien 1966–74 välisenä aikana Kanava ja Neekerit toimivat toistensa kanssa yhteisymmärryksessä, koska jo koulutusohjelmassa heitä istutettiin samoilla luennoilla. Jossain vaiheessa 70-luvun alkupuolella välinekohtaista jakoa kahteen ainekerhoon alettiin pitää keinotekoisena – samat luennot, samat edut, sama päämäärä – ja aloitettiin keskustelut näiden kahden kerhon yhdistämisestä. Keskustelut johtivat tulokseen 21.11.1974, jolloin Neekerit ja Kanava yhdistyivät ja syntyi "ylivälineellinen" aineyhdistys Tiedottajat.

Neekerit toimi yhteensä 46 vuotta. Neekereiden puheenjohtajia olivat ainakin **Alva Nuotio**, **Tapani Nousiainen**, **Ilkka Seppä** ja **Kaarina Melakoski**.

Kanava 1967 – 1974

Vuoden 1966 opintosuunnitelmassa oli tiedekunnan puolella aloitettu tv- ja radiotyön kurssi.

Tuosta kurssista kasvoi seuraavien vuosien aikana oppiaine, joka lopulta muuttui tiedotusopiksi. Jossain vaiheessa tähän oppiaineeseen hakeutuneet opiskelijat perustuvat oman ainekerhonsa Kanavan. Tampereella alan opiskelijoilla oli siis kaksi ainejärjestöä, jotka olivat jakautuneet ensisijaisesti välineen mukaan. Tarkkaa tietoa siitä, koska Kanava on perustettu, ei tähän esitykseen ollut mahdollista saada, mutta varman tiedon mukaan Kanava toimi jo vuonna 1968. Todennäköisesti ainekerho on siis perustettu vuosien 1966–68 välillä.

Kanavan toiminta noudatti ilmeisesti alkuaikoina samoja linjoja, mitä Neekereillä oli. Yhteistä toimintaa oli suurten juhlien, kuten pikkujoulujen järjestelyissä. Näihin tapahtumiin osallistui myös kutsuttuna laitoksen opetushenkilökuntaa. Kutsuttuja olivat niin opetusjaoston kuin tiedekunnan opettajat.

Opintodemokratia alkoi vaikuttaa Tampereen yliopistolla 1960-luvun puolivälissä ja sen kiihkein vaihe asettui heti 1970-luvun alkupuolelle. Tuo aika näkyi voimakkaimmin journalistiopiskelijoiden ainekerhossa Kanavassa. Kiihvimmillään se näkyi siinä, että ainekerhon hallituksen paikoista käytiin poliittista väantöä ja hallitukseen valittiin puoluepoliittisin perustein äänestyksen jälkeen henkilöitä. Tämä vaihe kesti kuitenkin vain lyhyen aikaa.

Kanavan merkittävyydeltään ehkä pitkäaikaisin saavutus sijoittuu kuitenkin vuoteen 1971. Tapahtumaketjun lopputulos on määrittänyt tiedotusopin laitoksen historiaa tähän päivään saakka, sillä Kanava oli vaikuttamassa omalta osaltaan professori **Kaarle Nordenstrengin** valintaan.

Kun tiedotusopin laitokselle oltiin valitsemassa uutta professoria, jakautuivat asiantuntijoiden mielipiteet ensimmäisellä kierroksella kahtia. Neljästä asiantuntijasta kaksi asetti Nordenstrengin ensimmäiselle valintasijalle, loput kaksi olivat **Helge Miettusen** valinnan kannalla. Tässä tilanteessa Kanavan neljän hengen delegaatio kävi esittämässä omat perustelunsa Nordenstrengin valinnan puolesta professori **Reino Salolle** tämän kotona. Delegaation tehtävänä oli selvittää professori Salolle miksi opiskelijat pitivät Nordenstrengiä sopivampana virkaan. Tapaaminen sujui avoimessa ja hyvässä hengessä ja professori Salo kuunteli kiinnostuneena opiskelijoiden esityksen.

Voidaan spekuloida kuinka paljon tuon delegaation käynti lopulta vaikutti päätöksen tekoon, mutta joka tapauksessa tämän tapaamisen jälkeen professori Salo vaihtoi Nordenstrengin ensimmäiselle sijalle ohi Miettusen. Muutos merkitsi sitä, että äänin 3–1 tiedotusopin uudeksi professoriksi valittiin Kaarle Nordenstreng.

Tiedekunnan opiskelijat saivat mieluisensa professorin, jonka esittämä koulutuspolitiikka sopi Kanavalaisille: pitkä akateeminen koulutus, joka lähestyi toimittajan työtä tieteen kannalta. Tämä laaja-alainen kouluttautuminen puolestaan ei kiinnostanut suurinta osaa toimittajatutkintolaisia, jotka kävivät läpi opintojaan tiukassa kurssimuodossa. Yhteisillä luennoilla käytiin edelleen, mutta muuten kanssakäyminen oli vähäistä.

Kanssakäymisen vähyyteen vaikuttivat myös poliittiset erimielisyydet: tiedekunnan puoli oli voittopuolisesti sosialistinen, kun taas opetusjaoston puoli porvarillinen. Tämä jako ei kuitenkaan ollut täysin selvä: esimerkiksi toimittajatutkinnon puolella toimi muun muassa TYMR:in toveriryhmä. Tuossa toveriryhmässä vaikutti myöhemmin eri ainejärjestöjen hallitusten jäseniä. Tiedekunnan puolella mukana oli vastaavasti myös porvarillisten puolueiden edustajia.

Ainekerhon toiminta oli sekin muuttunut selvästi aktiivisempaan suuntaan. Ainekerho otti aikaisempaan hanakammin kantaa eri asioihin, minkä takia hallituksen kokouksien määrä alkoi kasvaa. Parin vuoden aikana porukasta, jonka ainoa tehtävä oli järjestää yhdessäoloa, muodostui aktiivinen joukko järjestöhenkilöitä, jotka osallistuivat milloin mielenosoitusten järjestämiseen, milloin henkilöjäsenten keruuseen erilaisiin ystävyysseuroihin..

Tosin yhdessäoloa järjestettiin toki edelleen puhtaasti vapaa-ajan näkökannalta. Suomalaisen kevyen musiikin historiaa voi kiinnostaa se tosiasia, että aloitteleva **Coitus Int.** soitti ensimmäisiä keikkojaan juuri Kanavan järjestämässä juhlassa. Yhtyeen saamista juhliin helpotti se, että Mikko Alatalo oli silloin vielä opiskelemassa toimittajan ammattia.

Siitä, kumpi ainekerho aloitti yhdentymisneuvottelut, ei ole olemassa varmuutta. Tarkkaa tapahtumienkulkua ei sitäkään ole ollut saatavissa, kuten ei tietoa kehityskulun alkuperäisestä liikkeellepanijasta. Tiettyjen myöhempien kirjallisten kommenttien valossa voi vetää sellaisen johtopäätöksen, että yhdentyminen oli hallitusten tasolla selvempi asia kuin rivio opiskelijoiden keskuudessa. Niin tai näin, yhdentyminen tapahtui kuitenkin 21.11.1974.

Tiedottajat-nimestä väännettiin kuitenkin ennen tuota kokousta kiivaasti kättä: keskustelun lähtökohta oli se, mikä olisi parempi terminologinen lähtökohta nimelle. Viestintä, kommunikaatio vai mikä? Taustalla asiaan liittyi myös Nordenstrengin ja **Osmo A. Wiion** kiista käsitteiden filosofisesta ja viestintäpoliittisesta sisällöstä. Eli nimestä ei päätetty kevein perustein, ja lopulta valittu Tiedottajat-nimi ei sekään miellyttänyt kaikkia – osa opiskelijoista koki sen johtavan ajatukset tiedottamiseen toimittamisen sijasta.

Kanava toimi yhteensä 8–6 vuotta. Kanavan puheenjohtajia olivat ainakin **Jyrki Jyrkiäinen** ja **Jyrki Richt. Matti Ijäs** oli tiettävästi Kanavan viimeinen puheenjohtaja.

Journaali 1973 – 1975

Journaali on ainekerhoista se, jonka yllä leijuu suurimmat kysymysmerkit. Tästä ainekerhosta on saatavilla ollut vähiten tietoa. Esimerkiksi varmuutta siitä, koska Journaali on perustettu, ei ole. Ainekerhosta ei ole jäänyt jäljelle yhtään omaa dokumenttia, kaikki tieto on peräisin siinä vaikuttaneilta ihmisiltä. Joidenkin muistikuvien mukaan ainejärjestöllä olisi ollut oma lehtensä, mutta yhtään numeroa ei ole näihin päiviin säilynyt.

Kun Neekereiden ja Kanavan välinen ero perustui välineeseen, eroaa Journaali näistä kahdesta siinä suhteessa, että siitä on leimallisesti puhuttu toimittajatutkinnon ainekerhona. Tämä voi tarkoittaa sitä, että näiden kolmen välinen ero löytyy opiskeluohjelmasta, mutta varmuutta tästä asiasta ei ole. Eräs mahdollisuus on se, että Journaali oli ainekerho niille, jotka tekivät vain toimittajatutkinnon ilman jatko-opiskeluja tiedekunnan puolella.

Journaalin toiminnasta ei ole paljon tietoa, mutta kovin aktiivista se loppuaikoina ennen yhdistymistä Tiedottajiin ei ollut. Eräs viimeisessä hallituksessa ollut henkilö muistaa, että hänet napattiin suunnilleen suoraan käytävältä ja istutettiin hallitukseen. Hallitustyöskentelyyn hän ei tuon kerran jälkeen osallistunut juuri ollenkaan.

Journaali yhdistyi Tiedottajiin vasta vuosikokouksessa 27.2.1975. Journaalin kolmen kuukauden odottelun syy ei ole tiedossa. Erään dokumentin mukaan ainakin Journaalin riviopiskelijat vastustivat yhdistymistä.

Journaali toimi ainakin kolme vuotta ja sen puheenjohtajina olivat:

Ellen Ahonen 1973

Reino Pasanen 1974

Jorma Mäntylä 1974 – 75

Tiedottajat 1974 – 1983

Tiedottajat perustettiin marraskuussa 1974, ja helmikuussa pidetyssä vuosikokouksessa 1975 siihen liittyi Journaali. Näiden yhdistymisten seurauksena syntyi yli 500 jäsentä käsittävä ainejärjestö, yksi sen ajan suurimmista Tampereen yliopistolla. Samaisessa vuosikokouksessa aineyhdistyksen puheenjohtajaksi valittiin Journaalin entinen puheenjohtaja Reino Pasanen. Täyttä varmuutta siitä, kuka toimi tuon väliajan Tiedottajien puheenjohtajana ei ole, mutta Pasanen muistelee sen olleen **Hannu Himanen**.

Toiminta oli alusta lähtien hyvin aktiivista varsinkin opintoja koskevista asioista, jotka olivat erityisesti esillä juuri tuohon aikaan. Tiedottajat otti kantaa koulutusohjelman uudistukseen, valintakokeisiin, työharjoitteluun ja tutkintouudistukseen. Linja oli hyvin johdonmukainen: yliopistokoulutusta ja laajasti yleissivistävää journalistin opetusta piti puolustaa lyhyen ammattiopetuksen sijaan.

Tiedottajat ehti toimia vain pari kuukautta, kun esille nousi asia, joka sai valtakunnallistakin huomiota. Tapahtumat saivat alkunsa, kun erään opiskelijan poliittista suuntautumista kysyttiin opetusjaoston opettajalta, joka kertoi nähneensä opiskelijan nimen ilmoitustaululla erään poliittisen järjestön tiedonannossa. Puhelu ilmeisesti nauhoitettiin ja asia saatettiin aineyhdistyksen tietoon, joka puolestaan toi sen julkisuuteen. Tapahtumasta nousi kohu, jossa epäiltiin opettajien harrastavan asiaa aktiivisemmin ja että tätä kautta lehdet saisivat materiaalia "mustille listoilleen". Tapahtumaa käytiin läpi pääasiassa ylioppilaslehdissä, mutta se sai myös valtakunnan tason huomiota. Asia oli mukana yhtenä osatekijänä 15.4.1975 Tamyn ja AYT:n järjestämässä mielenosoituksessa. Toukokuuhun mennessä tilanne alkoi rauhoittua, eikä dokumenteista selviä, miten kaikki lopulta päättyi.

Tiedottajien toimintasuunnitelmassa todetaan että yhteistyö Neekereiden, Journaalin ja Kanavan kesken oli ollut ennen yhdistymistä läheistä. Aineyhdistyksen lehti Kommentissa esiintyi kuitenkin jo vuoden 1975 lopulla kirjoituksia, joiden mukaan yhteiselo ei ollut niin auvoista. Kirjoituksista saa sen käsityksen, että yhdistyksen sisällä oli olemassa erilaisia ryhmittymiä: erityisesti Kanavan ja Journaalin entiset opiskelijat eivät kokeneet

Tiedottajia omaksi ainejärjestökseen. Hallituksen vastaus kirjoitteluun oli yhtenäisyyden korostaminen toimittajakoulutuskysymystä ratkaistaessa: hallitus korosti, että oli olemassa vain yksi tiedotusopin laitos ja sen ansioitunut opettajakunta. Puuttuvien Kommenttien takia ei ole mahdollista tietää keskustelun loppua, mutta tämä keskustelu on voinut tuoda esiin tunteita paluusta eriytyneisiin aineyhdistyksiin.

Vuoden 1976 vuosikokouksessa Tiedottajien uudeksi puheenjohtajaksi valittiin **Juha Jaakkola**. Kyseisen vuoden tärkeäksi teemaksi nousivat valintakokeet ja toimittajatutkinnon lakkauttaminen kokonaan lyhyttutkintona. Valintakokeita pidettiin epäonnistuneina, ja toimittajatutkinnon lopettamisen taustalla olivat dokumenttien mukaan itse toimittajatutkintolaiset, jotka halusivat täysimittaisen akateemisen loppututkinnon. Tiedottajat otti tutkinnon lopettamisen yhdeksi tavoitteistaan ja valintakokeita yritettiin muuttaa.

Vuonna 1977 Tiedottajien peräsimeen tarttui **Timo Seppänen**. Aktiivisen toiminnan keskipisteeseen nousi opiskelijan sosiaalinen asema ja keskustelu toimittajakoulutuskeskuksesta. Varsinkin koulutuskeskus-asiassa Tiedottajat toimivat myös käytännön tasolla olemalla mukana erilaisissa toimikunnissa. Tavoitteena oli estää koulutuskeskuksen synty.

Samana vuonna näki päivänvalon ensimmäinen alan opiskelijoiden urheiluseura. Syksyllä perustettu Sumatran Pallo keskittyi kesäisin jalkapalloon ja talvisin jääpalloon.

Kommentin palstoilla otettiin esiin kuitenkin myös se asia, että toiminnassa oli mukana lähinnä tiedekuntalaisia, toimittajatutkintolaiset puuttuivat lähes kokonaan. Asiaa ihmeteltiin, mutta vastauksia ei saatu ennen maaliskuun loppua 1977. TSY:n järjestämässä tilaisuudessa esitettiin ensimmäisen kerran julkisuudessa kannanotto, jonka mukaan Tiedottajat eivät edusta kaikkia opiskelijoita. Samassa tilaisuudessa tuotiin selvästi esiin se, että toimittajatutkintolaiset haluvat säilyttää oman tutkintonsa. Edelleen kävi ilmi, että toimittajatutkinnon sisällä puuhattiin adressia tutkinnon säilyttämisen puolesta. Tiedottajille nämä suunnitelmat tulivat täytenä yllätyksenä. Tiedottajien mukaan kehitetty juopa oli keinotekoinen, ja sitä yritettiin häivyttää erilaisilla toimilla.

Seuraavana vuonna puheenjohtajaksi valittiin Tiedottajien historian ensimmäinen naispuheenjohtaja **Auli Valpola**. Hänen hallituskautellaan poistettiin valintakokeista esiharjoittelu, jonka perusteella oli aikaisemmin saanut pisteitä. Auli Valpolan kaudella tapahtui myös opiskelijoiden jakaantumisen: toimittajatutkinnon opiskelijat perustivat 9.3.1978 oman ainejärjestönsä Toimittajat. Valpola arvioi uuden ainejärjestön syntymisen takana olleen erimielisyys koulutus- ja tiedepoliittisista kysymyksistä.

Vuoden 1978 loppupuolella puheenjohtajan paikalla istui kuitenkin jo **Aki Kaurismäki**, koska hallitus hajosi kesän aikana. "Tuuraajahallitus" hoiti asioita aina seuraavaan vuosikokoukseen saakka, jossa uudeksi puheenjohtajaksi valittiin **Esa Sirkkunen**. Uuden hallituksen päätehtäväksi nousi nopeasti koulutusputken vastustaminen: haluttiin säilyttää mahdollisimman vapaa ja pitkä tutkinto ilman pakottamisia. Myös tutkintojen integrointi oli tärkeä asia.

1970-luvun alkupuolen poliittisuus oli jo jäänyt taakse. Poliittiset yhdistykset olivat korvautuneet aineyhdistyksillä ja järjestöillä, joista oli tullut opiskelijoiden pääasiallisia vaikutuskanavia. Myös ajan henki puhui jonkun muun kuin politiikan puolesta: nuorison alakulttuuri alkoi nousta, syntyi pienlehtiä, punk valloitti Suomea. Ajassa oli paljon uutta verrattuna viiden vuoden takaiseen tilanteeseen.

Ajan muuttuminen heijastui myös Tiedottajien toiminnan muuttumiseen. Haluttiin tehdä uudenlaista journalismia, jonka tuloksena syntyi historiallisesti arvokkaita tallenteita. Tv-kerho esimerkiksi teki konserttitaltiointeja **Omituinen rytmijalka** -orkesterin kanssa, joissa haastattelijana toimi Aki Kaurismäki ja ohjaajana **Antti Alanen**. Samainen tv-kerho taltio myös Suomen ensimmäisen ison punk-konsertin Tampereella. Tuossa Hilse-konsertissa esiintyivät muun muassa aloittelevat **Pelle Miljoona** ja **Eppu Normaali**. Ikävä kyllä kaikki nämä tallenteet ovat kadonneet.

Vuonna 1979 löydettiin Otavalan opiskelija-asuntolan vinttikamarista arkisto, joka piti sisällään vanhoja Neekereiden aikaisia lehtiä ja kortiston opiskelijoista. Tämä arkisto saattaa olla se sama arkisto, jonka Eino Suovan muotokuvatoimikunta kokosi. Varmuutta asiasta ei ole, koska arkisto luovutettiin tiedotusopin

laitoksen arkistoon, josta se tuotiin esille laitoksen 70-vuotisjuhliin. Noiden juhlien jälkeen arkisto katosi toisen kerran.

Vuoden 1979 syksyllä otettiin ensimmäisen kerran opiskelijoita yhdellä valintakokeella. Taustalla oli päätös tutkintojen integroimisesta, jolloin toimittajatutkinnosta tuli osa kandin tutkintoa. Tässä tilanteessa perustettiin epävirallinen yhteistyöryhmä, jonka tavoitteena oli saada aikaan uusi yhteinen ainejärjestö. Yhteistyöryhmän tehtävä ei ollut helppo, sillä jo tutustumistilaisuudessa annettiin uusien opiskelijoiden ymmärtää opettajia myöten, että yliopistolla oli kaksi ainejärjestöä.

Loppuvuodesta 1979 neuvotteluissa oltiin päästy jo niin pitkälle, että puhuttiin kahden vuoden koeajasta. Ongelmina uuden yhdistymisen tiellä olivat edustusten jakautuminen. Toimittajat esittivät uuteen hallitukseen tasajakoa hallituspaikoista ja kiintiölaite-neuvoston opiskelijapaikkojen jakamista niin ikään tasan. Tähän puolestaan Tiedottajat eivät olleet valmiita.

Samaan aikaan nousi esiin keskustelu uusista pääsykoevaatimuksista vuodelle 1980. Vastakkain asettuivat opettajat tiedekunnan ja opetusjaoston puolelta, kuten myös ainejärjestöjen edustajat. Tiedekuntalaiset halusivat jatkaa vuoden 1979 mallilla, opetusjaostolaiset halusivat enemmän ammattiosaamista testaavaa koetta. Lopputuloksena päätettiin vuoden lopulla palata kahteen pääsykokeeseen. Samalla päättyi myös yritys yhdistää Tiedottajia ja Toimittajia.

Seuraavien vuosien aikana Tiedottajien toiminnassa tapahtui jotain määrittelemätöntä. Ehkä kyse oli siitä, että suuret yhteiset asiat oli käyty loppuun tai aika oli ajanut niiden ohi. Selvää on kuitenkin se, että ainejärjestölehti Kommentti muuttui selvemmin viihteellisempään suuntaan ja pääpaino siirtyi opiskelija-aktiivisuudessa lähinnä käsittelemään tutkintouudistusta ja sen mukanaan tuomia muutoksia opintoviikkojen määrään. Jo vuonna 1980 valittu puheenjohtaja **Jyrki Saarikoski** johti selvästi rauhallisempaa ainejärjestöä.

Aktiivisuuden muuttuminen näkyi ainejärjestötoiminnasta kiinnostuneiden määrän vähenemisenä. Kun uutta hallitusta valittiin vuonna 1981, oli paikalla vain neljä ensimmäisen vuoden opiskelijaa. Tuossa kokouksessa uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Ilkka Rentola. Uusille opiskelijoille suunnatussa numerossa hän sanoo suoraan toiminnan hiljentyneen viimeisen parin vuoden aikana. Aktiivisuutta yritettiin nostaa erilaisilla keskustelutilaisuuksilla ja uusilla aatteilla – kuten turkisten vastustaminen, kehitysapu – mutta todellista yhteen sitovaa tekijää ei tuntunut löytyvän.

Tiedottajat loppui ainejärjestönä vuonna 1983, jolloin se muutti nimensä Aktiksi. Nimenvaihdoksen takana oli jo vuodelta 1975 periytynyt kiista siitä, että nimenä Tiedottajat oli liian harhaanjohtava. Uudessa nimessä haluttiin säilyttää jotain vanhaa, mutta nimen piti kuitenkin erottua varsinaisesta tiedottaa-termistä. Akti -nimi on kehitetty sanaparista Akateemiset Tiedottajat, ja sen isänä pidetään Esa Kaasalaista.

Tiedottajat toimi yhteensä 9 vuotta, ja sen puheenjohtajat olivat:

Reino Pasanen 1974 – 75

Juha Jaakkola 1975 – 77

Timo Seppänen 1977 – 78

Auli Valpola 1978

Aki Kaurismäki 1978

Esa Sirkkunen 1979 – 80

Jyrki Saarikoski 1980 – 81

Ilkka Rentola 1981 – 82

Inkeri Kuisma 1982 – 83

Toimittajat 1978 – 1993

Toimittajat perustettiin 9.3.1978 pidetyssä kokouksessa, johon osallistui 33 toimittajatutkintolaista. Päätös oli yksimielinen. Tätä ennen kuitenkin kokoontui kuukautta aikaisemmin 9.2.1978 tutkintokokous, johon osallistui 28 opiskelijaa. Tutkintokokouksen esityslistalla oli vain kaksi asiaa: lausunnon antaminen toimittajatutkinnon esiharjoittelun poistamisesta ja ainejärjestön perustaminen.

Tuskin esiharjoittelun poistaminen kuitenkaan on ollut se syy, miksi Toimittajat perustettiin. Todennäköisemmin taustalta löytyy pitkäaikainen kehitys, joka kulminoitui vuoden 1978 alkukuukausiin. Mistä tuossa kehityksessä on tutkintolaisten näkökantilta katsottuna ollut kysymys, siihen ei tätä kirjoitusta tehdessä saatu vastausta.

Hieman yli tunnin kestäneessä perustavassa kokouksessa **Ilpo Kiuru** valittiin Toimittajien ensimmäiseksi puheenjohtajaksi. Hän johti aikaisemmin ainejärjestön perustamista selvittänyttä toimikuntaa.

Toimittajien ensimmäiset kuukaudet kuuluivat toiminnan aktiivisessa järjestämisessä. Toiminnan aloittamisessa tärkeänä osana nähtiin myös oman lehden perustaminen ja Rupriikkin julkaiseminen aloitettiin vuoden loppupuolella.

Seuraavassa yleiskokouksessa Toimittajien puheenjohtajaksi valittiin **Kari Ylipää**. Hänen johdollaan käytiin neuvotteluja Tiedottajien kanssa epävirallisessa yhteistyöryhmässä. Toimittajienkin mielestä keskustelut olivat monipuolisia ja kiinnostavia. Dokumenteista käy kuitenkin ilmi sekin, että toimittajatutkinnon ja tiedekunnan opiskelijajärjestöjen välit olivat käytännössä hyvin tulehtuneet. Ryhmä oli sopinut että "toistaiseksi ylläpidetään rauhanomaista rinnakkaiseloä, valistustyö pidetään kohtuullisissa rajoissa eikä aiheetonta mustamaalamista tule harjoittaa". Toimittajien mielestä lähentymistä ei ainakaan auttanut "laitoksen esittämä yksipuoleinen sanelupolitiikka".

Toimittajien historiaan liittyy se hupaisa piirre, että suurimman osan toiminta-ajastaan se oli rekisteröimätön yhdistys. Toimittajia yritettiin rekisteröidä heti Kari Ylipään aikana, mutta ensimmäinen yritys epäonnistui. Seuraavalla kerralla kun asiaa yritettiin, paperit palautettiin sääntöihin liittyvän epätarkkuuden takia. Lopulta Toimittajat saivat ainejärjestönsä rekisteröidyksi vasta 7.9.1989 – vain neljä vuotta ennen kuin ainejärjestö lopetti toimintansa.

Toimittajat oli alusta lähtien keskittynyt pääasiassa kolmeen asiaan: yhdessäoloon, koulutuspolitiikkaan (jossa turvataan tutkinnon asemaa) ja ay-toimintaan. Yhdessäolosta kertoo muun muassa se, että Toimittajat osallistuivat useana vuotena peräkkäin kyykän MM-kisoihin Turussa. Mestaruutta Toimittajat eivät koskaan voittaneet, mutta menestystä kuitenkin tuli.

Jäljelle jääneiden dokumenttien perusteella on vaikea saada lopullista kuvaa siitä, millainen ainejärjestö Toimittajat itse asiassa oli vuosien 1980 – 84 välisenä aikana. Ongelma johtuu siitä, että tuolta ajalta ei ole säilynyt juurikaan materiaalia. Ainoat tiedot, jotka ovat säilyneet, löytyvät Toimittajien 10-vuotisjuhla-julkaisusta.

Vuonna 1985 yritettiin kuitenkin uudelleen yhdistää ainejärjestöjä. Tällä kertaa aloite tuli professori Nordenstrengiltä, ja sitä puolsivat Tiedottajia seuranneen Aktin edustajat. Eesityksen taustalla olivat keskustelut toimittajatutkinnon ja tiedekunnan opetuksen yhdistämisestä – tema, joka kulki tiedostusopin laitoksella 70-luvun alusta 90-luvun alkuun. Toimittajat kieltäytyivät, koska eivät nähneet toimintojen yhdistämisessä järkeä. Yritys yhdistää tutkinnot epäonnistui sekin.

Jos Tiedottajien aktiivisuuden kulta-aikaa olivat vuodet 1975–1979, olivat vastaavat vuosiluvut Toimittajien historiassa 1986–1989. Noiden kolmen vuoden aikana tapahtui asioita, jotka edelleen vaikuttavat tiedostusopin opiskelijoiden elämään. Ensimmäinen näistä tapahtumista oli keväällä 1986, kun Hollannissa sijaitsevassa Lage Vuurchessä perustettiin eurooppalaisten toimittajaopiskelijoiden foorumi FEJS, joka toimii

edelleen. FEJSiä olivat perustamassa Toimittajien puolelta **Eija Järvinen** ja **Päivi Kapiainen**. Aktilla oli oma edustuksensa perustamiskokouksessa.

Toinen tärkeä tapahtuma vuodelta 1986 on se, että silloin ruvettiin pitkän tauon jälkeen taas "kenttägeikka", jossa tutkinnon toinen vuosikurssi teki viikon ajan olemassa olevaa lehteä jossain päin Suomea. Kenttägeikasta kehittyi sängen nopeasti instituutio toimittajatutkintoon. Toinen vastaava instituutio oli harjoitustoimitus. Opiskelijat ottivat sen kotipesäkseen, jonne tultiin aina – jopa silloin kun tarvetta yliopistolle tulemiselle ei ollut. Toimittajatutkinnon opiskelijat tunsivat itsensä etuoikeutetuiksi tästä kokoontumispaikasta, ja tietyllä tavalla omivat sen itselleen. Tiedekunnan opiskelijat kävivät siellä tunneilla, mutta tutkintolaiset olivat siellä joka päivä.

Eräänä syynä tähän kokoontumisperinteeseen voi olla se, että suurin osa Toimittajista oli ollut ennen opiskelua jo työelämässä. Toimittajilla oli sen takia homogeenisempi opiskelijamateriaali kuin Tiedottajilla, joten yhteisen sävelen löytyminen on saattanut olla helpompaa. Samasta syystä tutkintolaiset olivat aktiivisempia osallistumaan yhteisiin tapahtumiin – yhteisiä juhlia ei ollut montaa, mutta niihin osallistuttiin lähes koko tutkinnon voimalla.

Kolmantena merkittävänä asiana aloitettiin vuonna 1986 keskustelut toimittajaopiskelijoiden ja Sanomalehtimiesliiton välillä mahdollisesta opiskelijajäsenyydestä. Jo seuraavana vuonna (1987) allekirjoitettiin yhteistyösopimus liiton ja opiskelijoiden välillä: jäsenyyttä opiskelijat eivät saaneet, mutta liiton lakipalvelut ja lehden kylläkin. Samana vuonna uutisoitiin Rupriikissa myös ensimmäinen vauva-uutinen: **Salla Paajasen** ja **Mikko Honkalan** ensimmäinen lapsi on toimittajatutkinnon "kummilapsi" siinä mielessä, että molemmat vanhemmat opiskelivat samassa aineessa. On mahdollista, että hän on myös ainoa opiskeluaikoina alkunsa saanut "tutkintovauva".

Vuonna 1989 juhlittiin Toimittajien 10 vuotta kestänyttä taivalta muun muassa juhlaulkaisulla. Tuossa julkaisussa silloin puheenjohtaja **Ilkka Lehtinen** referoi historiaa ottamalla lainauksia neljän mapin suuruisesta arkistosta, johon on tallennettu Toimittajien historiaa monelta vuodelta. Tämä on ainoa kerta, kun tuota arkistoa on voitu käyttää: sekin on kadonnut.

Juhlavuoden suuri tapahtuma oli myös FEJSin pitäminen Tampereella. Järjestelyissä Toimittajat ja Akti toimivat yhteistyössä, mutta muuten järjestöjen välillä oli "sisäsiistit välit". Isoissa hankkeissa – FEJSin järjestäminen, ay-politiikka – yhteistyö onnistui hyvin, mutta esimerkiksi koulutuspoliittisissa kysymyksissä raja-aidat säilyivät edelleen vankkoina. Tosin koulutuksen sisällöstä keskusteltiin kriittiseen sävyyn molempien ainejärjestöjen piirissä: Toimittajien puolella keskusteltiin erilaisten journalismin muotojen paremmasta opiskelusta – uutinen osattiin jo kirjoittaa, reportaaseja ja kolumneja haluttiin opiskella. Pääasiassa opiskelijat kuitenkin pysyivät erillään toisistaan, vaikka ilmeisesti jo vuonna 1987 järjestettiin ensimmäiset yhteiset pikkujoulut.

Vuonna 1989 syntyi myös instituutio, joka toimii edelleen. Ainejärjestölehdessä esiintyi ensimmäisen kerran **Mira-täti**, jonka tarkka silmä on sen jälkeen ruotinnut opiskelijoiden tekemisiä yli 15 vuoden ajan. Mira-tädin esiintyminen tietyllä tavalla kuvastaa myös laajempaa asenteiden muutosta: ainejärjestö keskittyi yhä enemmän yhdessä olemisen järjestämiseen ja vähemmän opiskelijapolitiikkaan. Tätä jatkui seuraavan kahden vuoden ajan.

Vuoden 1991 lopussa tutkintojen yhdistäminen nousi viimeisen kerran puheenaiheeksi. Vuonna 1991 aloitettu keskustelu johti lopulta ainejärjestöjen yhdistymiseen vuonna 1993. Tutkinnot yhdistettiin seuraavana vuonna.

Vuonna 1992 yhdistymistä seurattiin, mutta suuremman huomion sai kuitenkin ensimmäinen **Aimo Rykämö Open**. Olutkisa toteutetaan edelleen joka vuosi. Tutkintojen yhdistämisestä päätettiin lopullisesti 20.11.1992. Koska yhdistyminen oli varmaa, aloitettiin Toimittajien ja Aktin välillä neuvottelut ainejärjestöjen yhdistämisestä, koska kahdelle ainejärjestölle ei ollut enää mitään mieltä. Ensimmäinen neuvottelupäivä oli 24.11.1992, ja uusi ainejärjestö Vostok syntyi vuonna 1993.

Toimittajat toimi yhteensä 15 vuotta. Sen puheenjohtajia olivat:

Ipo Kiuru 1978 – 79

Kari Ylipää 1979 – 81

Mikko Honkala 1981 – 83

Olli Kemppainen 1983 – 84

Pia Vilmi 1984 – 86

Anna-Leea Hyry 1986 – 87

Ilkka Lehtinen 1987 – 89

Eeva Rantanen 1989 – 90

Mikko Kontti 1990 – 91

Outi Keskevaari 1991 – 92

Akti 1983 – 1993

Akti jatkoi Tiedottajien toimintaa vuoden 1983 alkukuukausina tapahtuneen nimenvaihdon jälkeen. Puheenjohtajana jatkoi Inkeri Kuisma, joka ensimmäisessä Aktin julkaisemassa Kommentissa toteaa että "kyse on sukupolvenvaihdoksesta: eikä tämä sukupolvi aikaile muuttaa asioita, joista se ei pidä". Samaan hengenvetoon hän tosin toteaa, että Tiedottajien "kunniakas historia ei häviä".

Molemmat lupaukset pitivät paikkansa, sillä Akti yritti edelleen vaikuttaa samalla aktiivisuudella opintoja koskeviin asioihin mitä Tiedottajat. Muutoksen puolella voidaan todeta ainakin se, että ainejärjestön lehti Kommentti muuttui radikaalisti parin seuraavan vuoden aikana. Muutos oli niin raju, että opetushenkilökunta totesi myöhemmin keskusteluyhteyden lehden toimituksen ja opettajakunnan välillä kadonneen lähes kokonaan. Esimakua tästä saatiin jo vuonna 1983, jolloin yliopiston dekaani kielsi Kommentin lisäämisen uusille opiskelijoille lähetettävään tietopakettiin. Dekaanin toivoi ainejärjestön välittävän tietoa toiminnastaan "tähän yhteyteen sopivassa muodossa".

Kommentin linjanmuutoksesta ei voi vetää suoraa johtopäätöstä Aktin toimintaan järjestön alkuvuosina, mutta jotain viitteitä se antaa. Ainoastaan koulutukseen liittyvät kysymykset pysyivät seuraavina vuosina asiallisina teksteinä – suurimmaksi osaksi **Pekka Väisäsen** toiminnan ansiosta, mutta muuten lehti muuttui hyvin punk-henkiseksi tuotteeksi – kuitenkin ilman selvää sanomaa siitä, miksi näin tehtiin. Aktin voidaan ajatella toimineen samalla tavalla: opetushenkilökunnan jatkuva viransijaisten käyttö ja sitä kautta opetuksen epävarmuus, yhteisten ongelmien puute ja yleinen ilmapiiri 1980-luvulla saattoivat aikaan sen, että tässä epätoisuuden ilmapiirissä Aktilta tietyllä tavalla katosi suunta.

Tämä näkyy muun muassa siitä, että useaan otteeseen eri puheenjohtajat toivovat jäsenten tulevan mukaan edes yleiskokouksiin. Joskus jopa hallituksen päätävävaltaisen kokouksen aikaansaaminen tuotti vaikeuksia. Aktiivisuus ainejärjestötoiminnassa joko laski tai keskittyi pienelle ryhmälle. Sama ilmiö tapahtui toki myös Toimittajien puolella, tosin ilmeisesti lievemmässä muodossa. Toimittajia auttoi harjoitustoimituksessa olo, jota kautta syntyi tunne yhteisöön kuulumisesta. Aktilla ei ollut vastaavaa kokoontumispaikkaa, joten yhteisötunteen kehittäminen oli vaikeampaa.

Akti alkoi uudelleen toimia aktiivisemmin **Tiina Kinnusen** puheenjohtaja-kaudella. Toiminnan aktivoituminen oli seurausta samoista kolmesta tapahtumasta, joihin myös Toimittajat osallistuivat. Ensimmäinen näistä tapahtumista oli FEJSin perustaminen keväällä 1986. Aktia edusti FEJSin perustavassa kokouksessa entiset puheenjohtajat **Hanna Rajalahti** ja **Lauri Konsala**.

Sanomalehtimiesliiton kanssa aloitetut neuvottelut yhteistyöstä vuonna 1986 lisäsivät kiinnostusta ainejärjestön vaikutusmahdollisuuksiin. Jo näiden kahden yhteisen tapahtuman seurauksena heräsi esiin varovainen keskustelu yhteistyön jatkamisesta jollain tasolla, ja luonteva yhteinen hanke löytyi FEJSin järjestämisestä Tampereella vuonna 1989. Hankkeen vetovastuun otti vielä tähän taustaan sopiva henkilö: **Leena Liukkonen** oli suorittanut

ensin toimittaja-tutkinnon ja jatkoi opiskeluaan tiedekunnan puolella. Eräs uusi aktiivisuuden ilmentymä oli puolestaan vuonna 1988 aloitettu hanke opiskelijoiden Afrikan matkasta, joka toteutui seuraavana vuonna.

Toimittajien kanssa ei edennyt suurien tapahtumien yhteydessä tehtävää yhteistyötä pidemmälle. Syynä tähän olivat koulutuspoliittiset näkemykset, erityisesti toimittajatutkinnon pitäminen ammattitutkintona. Asiaa ei muuttanut edes se, että vuonna 1988 eräs tiedekunnan opiskelija "loikkasi" toimittajatutkinnon puolelle ja kertoi avoimesti miten erot näkyvät riviopiskelijan näkökannalta. Tämä "loikkaus" on tiettävästi ainoa kerta kun tällainen vaihto on tehty.

Aktin toiminnassa seurasi suvantovaihe, joka päättyi vuoden 1991 lopulla professori Nordenstrengin tuodessa esiin tutkintojen yhdistämisen. Asia sai runsaasti huomiota seuraavan vuoden aikana, jolloin Aktin opiskelijat keskustelivat ahkerasti sen hyvistä ja huonoista puolista. Tuo vuoden keskustelu kiteyttää selvästi Toimittajien ja Aktin välisen eron: Aktin puolella keskustelu oli vilkasta ja vaihtelevaa, Toimittajien puolella asiaan reagoitiin huomattavasti hiljaisemmin. Eroavuuden syyt ovat historialliset: Aktin toiminta perustui Tiedottajien perinnölle.

Ainejärjestön yhdistäminen aloitettiin jo vuoden 1992 alussa, vaikka päätös tutkintojen yhdistämisestä tehtiin vasta vuoden lopussa. Ensimmäinen Toimittajien ja Aktin opiskelijoiden välinen kokous asiasta oli tarkoitus pitää 24.2.1992, mutta paikalle ei saapunut kuin kolme tutkintolaista. Seuraavan kerran asiaa pohdittiin 24.11.1992 ja lopullinen päätös ainejärjestöjen yhdistämisestä tehtiin Vostokin perustavassa kokouksessa 3.2.1993.

Akti toimi kymmenen vuotta. Sen puheenjohtajat olivat:

Inkeri Kuisma 1983 – 84

Hanna Rajalahti 1984 – 85

Lauri Konsala 1985 – 86

Hanna Rajalahti 1986

Tiina Kinnunen 1986 – 88

Leena Ollikainen 1988 – 90

Elina Yrjölä 1990 – 91

Terhi Brusin 1991 – 93

Vostok 1993 –

Vostok sai alkunsa kun Toimittajat ry ja tiedotusopin Akti ry yhdistivät voimansa helmikuun 3. päivä vuonna 1993. Fuusioitumispaikkana oli ravintola Killinki ja sulautumista oli todistamassa yhteensä 42 ihmistä molemmista ainejärjestöistä.

Voimakkaasti Sitoutumaton ToimittajaKoulu seulottiin uuden ainejärjestön nimeksi yli 30 nimiehdotelmasta, joiden joukosta loppukilpailuun pääsi viisi nimeä: Vostok, Pressiklubi, Gonzo, Pirtu ja Jorma. Gonzo valittiin samassa kokouksessa uuden ainejärjestön lehden nimeksi.

Uuden ainejärjestönimen takana olivat **Mika Rahkonen** ja **Ari Kinnari**. Vostok innosti päättäjiä kahdesta syystä: se oli lyhenne pitkästä sanasta, se tarkoitti venäjäksi itää jolloin se "hellän humoristisesti" viittasi tiedotusopin laitoksen sosialistiseen historiaan. Ainejärjestön ensimmäiseksi puheenjohtajaksi valittiin **Jarkko Hentula**.

Huolimatta epäilyistä, että kaksi toisistaan eristäytynyttä ainejärjestöä ei löytäisi yhteistä säveltä, toimi Vostok ensimmäisenä vuotenaan aktiivisesti ja hyvässä yhteisymmärryksessä. Henkilötasolla tosin esiintyi voimakkaitakin ristiriitoja, varsinkin haalarikysymys nosti syksyllä 1993 esille kahden ainejärjestön eriävät lähtökohdat: toimittajille haalarit olivat kauhistus, aktilaiset eivät niissä nähneet mitään ihmeteltävää.

Kanssakäymisessä sulauduttiin aika nopeasti siihen, että kahdesta aikaisemmasta valittiin toimivampi. Näin esimerkiksi Gonzon tekijäkaarti muodostui entisistä toimittajista. Yhteistä lehteä toki tehtiin ilman raja-aitoja päätoimittaja **Outi Keskevaarin** johdolla, mutta käytännössä Gonzosta muodostui Rupriikin jatke Mira-täteineen ja ay-palstoineen. Gonzon logon – kuten myös Vostokin logon – suunnitteli **Kimmo Kiimalainen**.

Muun toimintansa puolesta Vostok jatkoi Aktin ja Toimittajien viitoittamaa linjaa: tapahtumia ei ollut paljon, mutta niihin osallistuttiin suurella joukolla. Yhteistyön puolella tärkeimmäksi sektoriksi nousi Suomen Journalistiliitto pääasiassa Mika Rahkosen työpanoksen johdosta. Talvella 1993 alulle laitettiin myös pitkään jatkunut kädenvääntö Liiton opiskelijajäsenyydestä, joka saatiin lopulta vuonna 1996. Loppuvuodesta annettiin myös nimi ainejärjestön omalle urheiluseuralle, josta tuli Dynamo.

Helmikuussa 1994 ainejärjestö sai toisen puheenjohtajansa **Maria Stenroosin**. Vostokin yksivuotis-syntymäpäiviä juhlittiin Tiiliholvissa, jossa opiskelijat tyhjänsivät ensin olutvaraston ja sen jälkeen lonkerovaraston, siideriä koko paikassa ei ollutkaan. Tapahtumasta tehtiin pukujuhla, josta tuli ensimmäinen Vostokin perinne.

Vostokin toiseen toimintavuoteen sattuu tapahtuma, jonka historiallista merkitystä ei tosin silloin tiedetty. Keväällä järjestetyissä YO-talon bileissä oli soittamassa Pelle Miljoona – jonka uran alkuvaiheita Tiedottajat olivat käyneet kuvaamassa Hulse-konsertissa.

Vostokin kolmas vuosikokous pidettiin ravintola Mylläreissä helmikuussa 1995, ja paikalla oli runsaasti vostoklaisia. Kokous valitsi kolmanneksi puheenjohtajakseen **Timo-Erkki Varpaisen**. Uudella hallituksella riitti töitä, sillä vuoden 1995 aikana se järjesti – tai oli mukana järjestämässä – muun muassa hyväntekeväisyyskonserttia Sarajevon lasten hyväksi, journalistiopiskelijoiden pesäpalloturnausta, jalkapallo-ottelua laitosta vastaan, Tampere Tutuksi-turnetta ja kesän ajaksi avoimeksi julistettua valokuvakisaa. Näistä tapahtumista perinteiksi muodostuivat pesäpalloturnaus, laitosjalkapallo ja Tampere Tutuksi-turnee. Viimeksi mainittu siirtyi myöhemmin Tamyn hallinnoimaksi ja siitä on kasvanut opiskelijoiden massatapahtuma.

Vostokin kolme ensimmäistä vuotta kuuluivat aluksi totuttelussa uuteen ainejärjestöön. Totuttelun jälkeen tärkeäksi teemaksi nousi yhdessäolon merkitys. Neljännen puheenjohtajan **Mikko Keinosen** ja viidennen puheenjohtajan **Pauliina Penttilän** aikana keskityttiin enemmän koulutuksen sisällön parantamiseen. Varsinkin Penttilän aikana vaatimukset koulutuksen tasosta olivat voimakkaasti esillä, sillä opiskelijat halusivat erottua ammattikorkeakoulujen vastaavista opiskelijoista.

Vuosituhanen vaihtuessa Vostokin toiminta oli kasvanut huomattavasti sen alkuaajoista. Tutor-toiminta oli pidentynyt kuukauden mittaiseksi ja päättyi fuksiisiin, erilaisia tapahtumia järjestettiin lähes joka kuukausi. Näiden lisäksi ainejärjestö aloitti ulkomaanmatkat, joita varten hallitukseen valittiin henkilöitä, joiden päätehtävä koko vuoden aikana oli järjestää opintomatka johonkin ulkomaiseen journalismia opettavaan oppilaitokseen.

Nämä asiat ovat myös nykyisen Vostokin toimintasuunnitelmissa esillä. Harva 78-vuotias on näin aktiivinen.

Vostokin puheenjohtajat tähän mennessä:

Jarkko Hentula 1993 – 94

Maria Stenroos 1994 – 95

Timo-Erkki Varpainen 1995 – 96

Mikko Keinonen 1996 – 97

Pauliina Penttilä 1997 – 98

Paula Vilen 1998

Miia Jonkka 1998 – 99

Maria Silander 1999 – 2000

Juhani Saarinen 2000 – 01

Elisa Mattila 2001 – 02

Kirsi Tirkkonen 2002 – 03

Antti Ämmälä 2003 – 04

Marja Pennanen 2004 – 05

Kati Leskinen 2005 – 06

Tiia Rantalainen 2006 –

Mitä ainejärjestö on?

Tätä kirjoitusta tehdessä esiin nousi kysymys, joka oli aluksi kirjoitettu vanhojen dokumenttien rivien väliin. Myöhemmissä keskusteluissa se sai konkreettisemmän muodon ja lopulta siitä syntyi yllä esitetty kysymys. Tätä kirjoitusta on vaikea päättää ilman siihen puuttumista.

Alussa vaikutti siltä, että eri ainejärjestöjen aktiivit näkivät edustamansa ryhmän yhteisenä vaikutuskeinona, oli kohteena sitten opinnot tai työelämä. Tämä ensivaikutelma piti paikkansa ja sen käsityksen allekirjoittivat myös haastatellut ainejärjestöaktiivit. Samassa yhteydessä he myös toivat esiin sen, että ainejärjestö on myös jotain muuta. Sen merkitys etujärjestönä on yhdellä tasolla, toisella tasolla on se, mitä se antaa edustajilleen.

Kyseessä on symbioosi. Ainejärjestö on aina vetänyt puoleensa ihmisiä, jotka ovat halunneet vaikuttaa asioihin. Ainejärjestössä toimiessaan he ovat voineet näin tehdä, mutta samalla he ovat olleet myös ainejärjestön vaikutuksen alaisena. Tuo vaikutus puolestaan on antanut heille voimaa jatkaa asioiden ajamista. Ainejärjestön vaikutus edustajiinsa on kuitenkin huomattavasti vaikeampaa määritellä kuin ainejärjestön vaikutus asioihin. Jotkut teemat tulivat aina esille:

– Se oli yhteisö, jossa oli hyvä olla. Minä koin siellä sellaista yhteisöllisyyttä, jota en ole sen jälkeen tavannut. En kaipaa opettajia tai opetusta, mutta kaipaan niitä henkilöitä jotka olivat minun kanssani toimimassa. (entinen urheiluvastaava)

– Oli hauska tehdä asioita sellaisten ihmisten kanssa, jotka olivat yhtä puolihulluja kuin minäkin. Se oli minulle kuin toinen perhe. (entinen puheenjohtaja)

– Se oli yhteisö, joka teki opiskelusta ylipäättään mielekäästä. Toimiminen ainejärjestössä auttoi viemään opin-
toja eteenpäin, vaikka välillä tuntui että se oli yhtä kivireen perässä vetämistä. (entinen puheenjohtaja)

– Toimimisen kautta tuli sellaista yhteisöllisyyttä. Se auttoi kunnolla asettumaan Tampereelle, joka oli minulle täysin vieras kaupunki. Sen kautta sai luotua niitä sosiaalisia kontakteja, jotka edelleen ovat olemassa. (entinen rahastonhoitaja)

– Se ihmisryhmä innosti. Ne olivat niin helvetin hauskoja ihmisiä. (entinen puheenjohtaja)

Eli ainejärjestö luo ympärilleen yhteisön, joka vetää puoleensa ja jota kaivataan vielä vuosia opiskelun päätymisen jälkeen. Koska tämä tapahtuu yhä uudelleen yhä uusilla ja erilaisilla ihmisillä, ei kyseessä voi olla vain yksilöiden mukanaan tuoma henki: ainejärjestö on enemmän kuin osastensa summa. Se on jotain tarkalleen määrittelemätöntä voimaa, jonka huomaa vasta sitten kun on jättänyt sen taakseen.

Täydellistä vastausta kysymykseen mitä ainejärjestö on lienee mahdotonta antaa. Historia vain osoittaa, että ainejärjestöaktiiviteettia aina löytyy ja että journalistiikan opiskelijat ovat tuoneet alan ainejärjestön 78 vuoden takaa nykypäivään.

– Minusta se on kuin linja-auto. Se kuljettaa tiettyä jengiä, jossa vaihtuvat niin kuljettajat kuin matkustajatkin. Hetken aikaa sitä voi kuljettaa omaan suuntaan ja ajatella sitä omana autonä. Siitä kaikesta vain syntyy sellainen luokkaretkimäinen olo, koska jossain vaiheessa jengi ja kuljettaja taas vaihtuu.

– Ainejärjestö oli vapaaehtoisten opiskelijoiden pystyyn pistämä paikka, jossa porukalla pystyi päästämään höyryjä. Se oli varaventiili, samanhenkisten ihmisten hyvä avohoito-osasto.